

Přílohy

Příloha č. 1: Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Popis výzkumného souboru – demografické údaje

Tabulka č. 2: Znalost uvedených dotazníků

Tabulka č. 3: Znalost dotazníků v závislosti na výši dosaženého vzdělání

Tabulka č. 4: Informovanost o zákonné povinnosti zdravotnického pracovníka poskytovat krátkou intervenci

Tabulka č. 5: Setkání s dotazníky před nástupem do klinické ošetrovatelské praxe

Tabulka č. 6: Fáze před nástupem do klinické ošetrovatelské praxe – setkání s dotazníky

Tabulka č. 7: Využívání dotazníků v klinické ošetrovatelské praxi

Tabulka č. 8: Důvody pro nevyužívání dotazníků

Tabulka č. 8: Povaha intervence

Tabulka č. 9: Subjektivní vnímání užitečnosti dotazníků

Tabulka č. 10: Zájem o další vzdělávání v oblasti screeningových nástrojů

Tabulka č. 11: Zájem o další vzdělávání v oblasti krátkých intervencí

Seznam grafů

Graf č. 1: Znalost dotazníků v závislosti na vzdělání

Graf č. 2: Informovanost o zákonné povinnosti poskytovat krátkou intervenci

Graf č. 3: Znalost zákonné povinnosti poskytovat KI* v závislosti na vzdělání

Graf č. 4: Setkání s dotazníky před nástupem do klinické ošetrovatelské praxe v závislosti na vzdělání

Graf č. 5: Subjektivní vnímání kompetencí pro poskytování krátké intervence

Graf č. 6: Povinnost provádět časnou diagnostiku ve standardech ošetrovatelské péče pracoviště

Příloha č. 2: Seznam zkratk

APA	Americká psychiatrická asociace
AT ambulance	Alkohol a jiné toxikomanie
AUDIT	Alcohol Use Disorders Identification Test (diagnostický nástroj)
Bc.	Bakalářský titul
BMI	Body Mass Index
CAGE	Cut down – Annoyed – Guilt – Eye-opener (diagnostický nástroj)
ČR	Česká republika
DSM-IV	Diagnostický a statistický manuál psychiatrických onemocnění, 4. revize
FTND	Fagerström Test of Nicotine Dependence
GIT	Gastro-intestinální trakt
CHOPN	Chronická obstrukční plicní nemoc
KI	Krátká intervence
Mgr.	Magisterský titul
např.	například
MKN-10	Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize
NMS	Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti
NNT	Náhradní nikotinová terapie
SŠ	Střední škola
str.	strana
SZO	Světová zdravotnická organizace
tzn.	to znamená
UNL	Uživatelé návykových látek
VFN	Všeobecná fakultní nemocnice

VOŠ

Vyšší odborná škola

VŠ

Vysoká škola

1. LF UK v Praze

1.

lékařská

fakulta

Univerzity

Karlovy

v Praze

Příloha č. 3: Dotazník AUDIT

Babor et al., 2001; Sovinová, Csémy, 2003) for Use in Primary Care. Second Edition. Geneva: World Health Organization.

Dotazník AUDIT:						
<p>Užívání alkoholu může mít vliv na Vaše zdraví a může také ovlivňovat účinky některých léků, proto považujeme za důležité zeptat se Vás na Vaše zvyklosti pokud jde o pití alkoholu. Vaše odpovědi jsou považovány za důvěrné informace, prosíme Vás proto o upřímné odpovědi. U každé otázky zaškrtněte možnost, která nejvíce vystihuje Vaši odpověď.</p> <p>Demografické informace (neuvádějte, prosím, jméno).</p> <p>Pohlaví: muž / žena Věk: ..... let Dokončené vzdělání: .....</p> <p>Současné zaměstnání: .....</p>						
Otázky	0	1	2	3	4	Score
1. Jak často se napijete nějakého alkoholického nápoje?	Nikdy	Jednou měsíčně nebo méně často	Dva- až čtyřikrát měsíčně	Dva- až třikrát týdně	Čtyřikrát nebo vícekrát týdně	
2. Kolik sklenic alkoholického nápoje si dáte v typický den, kdy něco pijete? (označte počet sklenic alkoholického nápoje)	1 nebo 2	3 nebo 4	5 nebo 6	7 nebo 8	10 nebo více	
3. Jak často vypijete šest nebo více sklenic alkoholického nápoje při jedné příležitosti?	Nikdy	Méně než jednou měsíčně	Každý měsíc	Každý týden	Denně nebo téměř denně	
4. Jak často během posledního roku jste zjistil/a, že nejste schopen/schopna přestat pít, jakmile začnete?	Nikdy	Méně než jednou měsíčně	Každý měsíc	Každý týden	Denně nebo téměř denně	
5. Jak často během posledního roku jste nebyl/a kvůli pití schopen/schopna udělat to, co se od vás normálně očekávalo?	Nikdy	Méně než jednou měsíčně	Každý měsíc	Každý týden	Denně nebo téměř denně	
6. Jak často během posledního roku jste se potřeboval/a napít hned ráno, abyste se dostal do formy po nadměrném pití předešlý den?	Nikdy	Méně než jednou měsíčně	Každý měsíc	Každý týden	Denně nebo téměř denně	
7. Jak často během posledního roku jste měl/a pocit viny nebo výčitek svědomí po pití?	Nikdy	Méně než jednou měsíčně	Každý měsíc	Každý týden	Denně nebo téměř denně	
8. Jak často se během posledního roku stalo, že jste si nebyl/a schopen/schopna vzpomenout, co se stalo předešlý den večer, protože jste pil/a?	Nikdy	Méně než jednou měsíčně	Každý měsíc	Každý týden	Denně nebo téměř denně	
9. Utrpěl/a jste vy nebo někdo jiný úraz v důsledku vašeho pití?	Ne		Ano, ale ne v posledním roce		Ano, během posledního roku	
10. Měl někdo z vašich příbuzných nebo přátel nebo lékař výhrady kvůli vašemu pití nebo Vám doporučoval s pitím přestat?	Ne		Ano, ale ne v posledním roce		Ano, během posledního roku	
					Celkem	

Příloha č. 4: Hodnocení dotazníku AUDIT

Dotazník AUDIT

vyplňte dotazník a sečtěte body, získané za odpovědi na jednotlivé otázky. Body jsou uvedeny nahoře nad každým sloupcem. Sečtením všech bodů získáte celkový skór.

Hodnocení dotazníku AUDIT

Celkové orientační hodnocení

- **Celkový skór < 8** (u osob na 65 let <7) - není indikátorem škodlivého pití. Pokračujte podrobným hodnocením
- **Celkový skór > 8** (u osob na 65 let >7) - existuje riziko škodlivého pití
- **Celkový skór 8-15** - představuje střední úroveň problémů s alkoholem
- **Celkový skór 16 -19** - představuje vysokou úroveň problémů s alkoholem
- **Celkový skór >20** - indikuje závislost na alkoholu

Podrobné hodnocení

- **Otázky 2 a 3:** u každé z těchto otázek více jak 1 bod indikuje rizikové pití, které může poškodit zdraví
- **Otázky 4, 5 a 6:** u každé z těchto otázek skór více jak 1 bod indikuje riziko závislosti na alkoholu
- **Otázky 7,8,9,10:** u každé z těchto otázek získané body ukazují, že již došlo k poškození zdraví v souvislosti s pitím alkoholu.

Příloha č. 5: Dotazník CAGE

(Ewing, 1984; Nešpor, Csémy, 1996)

Dotazník CAGE

Informace pro uživatele

Název dotazníku byl utvořen z počátečních písmen anglicky dotazovaných oblastí : C (Cut): pocit potřeby omezit pití alkoholu, 2. A (Annoyed): podráždění okolí z pití alkoholu, 3. G (Guilt): pocit viny v souvislosti s pitím alkoholu, 4. E (Eye-opener): pití alkoholu po ránu za účelem uklidnění nebo zbavení kocoviny.

V roce 1991 byla tato forma dotazníku Brownem a Roundsem rozšířena i na ostatní drogy, pod názvem CAGE-AID.

Popis:

Dotazník obsahující 4 otázky.

Otázky lze pokládat formou rozhovoru na základě dotazníku nebo psanou formou - samotný dotazník

Otázky:

1. Have you ever felt your ought to **cut** down on your drinking? *Cítil jste někdy potřebu své pití snížit?*
2. Have people **annoyed** you by criticizing your drinking? *Jsou lidé ve vašem okolí podráždění a kritizují vaše pití?*
3. Have you ever felt bad or **guilty** about your drinking? *Měl jste někdy kvůli pití špatné pocity nebo pocity viny?*
4. Have you ever had a drink first thing in the morning to steady your nerves or get rid of a hangover ? *Pil jste někdy alkohol ihned po ránu, abyste se uklidnil nebo se zbavil kocoviny?*

Délka administrace: cca 1 min

Vyhodnocení: cca 1 min

Každá otázka musí být zodpovězena. Každé odpovědi „ano“ je přidělen 1 bod. Rozmezí skóre je tedy od 0 do 4 bodů.

Skóre 1: Důkaz o ohrožení, potřeba další klinické zkoušky, pokládání doplňujících otázek na množství alkoholu, frekvenci pití alkoholu atd.

Skóre 2: Podezření, že by se o závislost mohlo jednat, potřeba další klinické zkoušky nebo doporučení ke specialistovi

Skóre 3 a více: Vysoká míra pravděpodobnosti, že je člověk na alkoholu závislý, doporučení návštěvy specialisty a léčby

Příloha č. 6: Fagerströmův test závislosti na nikotinu

(Heatherton et al., 1991; Králíková 2004)

1. Jak brzy po probuzení si zapálíte první cigaretu?

Do 5 min.   3 body

Za 6-30 min.   2 body

Za 31-60 min.   1 bod

Déle než po 60 min.   0 bodů

2. Je pro Vás obtížné nekouřit tam, kde to není dovoleno?

Ano   1 bod

Ne   0 bodů

3. Které cigarety byste se nejméně rád vzdal/a?

Té první po ránu   1 bod

Kterékoli jiné   0 bodů

4. Kolik cigaret denně kouříte?

10 nebo méně   0 bodů

11-20   1 bod

21-30   2 body

31 a více   3 body

5. Kouříte víc v prvních hodinách dne po probuzení než ve zbytku dne?

Ano   1 bod

Ne   0 bodů

6. Kouříte, i když jste nemocný/á tak, že strávíte většinu dne na lůžku?

Ano   1 bod

Ne   0 bodů

Po sečtení získaných bodů hodnotíme závislost na nikotinu takto

0-1 bod   žádná nebo nízká

2-4 body   nízká

5 bodů   střední

6-7 bodů   vysoká

8-10 bodů   velmi vysoká

Příloha č. 7: Souhlas s realizací výzkumu ve VFN v Praze

	Všeobecná fakultní nemocnice v Praze U nemocnice 2, 128 00 Praha 2 Žádost o dotazníkovou akci	F-VFN-075 Strana 1 z 1 Verze číslo: 2
---	---	--

Žádost o umožnění dotazníkové akce v souvislosti s odbornou prací		
Příjmení a jméno žadatele	Lucie Vyskočilová	
Kontaktní adresa	Ostašova 426, 284 01 Kutná Hora	
Telefon	606 404 648	e-mailová adresa Lucie.vyskocilova@gmail.com
Škola / fakulta	1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze	
Obor studia	Všeobecná sestra	
Téma závěrečné práce	Využívání nástrojů časné diagnostiky a krátké intervence zdravotními sestrami u pacientů s podezřením na škodlivé užívání nebo závislost na alkoholu nebo tabáku	
Termín sběru dat	Únor 2016	
Pracoviště, kde bude sběr probíhat	IV. interní klinika – klinika gastroenterologie a hepatologie	
Zjišťované informace	Informovanost zdravotních sester o možnostech využití nástrojů časné diagnostiky a krátké intervence v oblasti zneužívání alkoholu a tabáku (zejména obeznamenost s dotazníkem CAGE a Fagerströmovým testem závislosti na nikotinu).	
Forma prezentace dat:	Praktická část bakalářské práce	
Poučení žadatele:	1. Žadatel se zavazuje, že zachová mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozví v souvislosti s prováděným výzkumem a sběrem dat. 2. Dotazníky použité při sběru dat musí být anonymní. 3. Po zpracování výsledků je žadatel povinen je předložit příslušnému náměstkovi, který dotazníkové šetření povolil. 4. Prezentace výsledků s uvedením jména Všeobecné fakultní nemocnice v Praze je možná pouze se souhlasem ředitele VFN.	
Datum:	28.1.2016	Podpis žadatele <i>Lucie Vyskočilová</i>
Vyjádření vedení pracoviště		
Vyjádření vrchní sestry / primáře / přednosta	☒ Souhlasím	☐ Nesouhlasím
Datum	<i>29.1.2016</i>	Podpis <i>Miluse Dušková</i> PhDr. Miluše Dušková
Vyjádření vedení Všeobecné fakultní nemocnice v Praze		
Odpovědný náměstek / ředitele		
Vyjádření příslušného náměstka / ředitele	☒ Souhlasím	☐ Nesouhlasím
Bude za šetření vyžadována úhrada	☐ Ano ☒ Ne	Částka
Datum	<i>1.2.16</i>	Podpis <i>Spokáčková</i>

Mgr. Dita Svobodová Ph.D.
 NÁMĚSTKĚ PRO ŘEŠENÍ
 ZDRAVOTNICKÁ POVOLENÍ A KVALITU
 128 08 PRAHA 2, U NEMOCNICE 2

Příloha č. 8: Dotazník pro zdravotní sestry interních oddělení

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Vyskočilová a studuji na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze obor Všeobecná sestra, který nyní zakončuji bakalářskou prací s názvem „*Využívání nástrojů časné diagnostiky a krátké intervence zdravotními sestrami u pacientů s podezřením na škodlivé užívání nebo závislost na alkoholu nebo tabáku*“. V souvislosti s výzkumem této problematiky bych Vás chtěla požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní, neuvádějte tedy, prosím, své jméno ani jiné identifikační údaje. Účast na zmíněném výzkumu je dobrovolná, svůj souhlas s ní vyslovujete vyplněním a odevzdáním tohoto dotazníku. Veškerá získaná data budou použita pouze pro účely výzkumné práce a nebudou poskytnuta třetí osobě. Výsledky výzkumu budou v rámci bakalářské práce po jejím odevzdání dostupné v repozitáři závěrečných prací UK v Praze.

Při vyplňování dotazníku prosím o důkladné přečtení každé otázky a následně o zaškrtnutí prázdného políčka u odpovědi, kterou považujete za nejvhodnější.

Děkuji Vám za Váš čas a spolupráci!

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Muž

Žena

2. Jaký je Váš věk v letech? (Prosím, doplňte.)

3. Jaká je délka Vaší praxe (v letech) v ošetrovatelském oboru? (Prosím, doplňte.)

4. Nejvyšší dosažené vzdělání v oboru ošetrovatelství:

Středoškolské

VŠ – magisterský stupeň

VOŠ

Jiné:

VŠ – bakalářský stupeň

5. Prohlédněte si, prosím, přiložené diagnostické nástroje/dotazníky na konci tohoto dotazníku a následně odpovězte na otázku:

Který z přiložených dotazníků znáte?

CAGE

Ano

Ne

Fagerströmův test závislosti na nikotinu

Ano

Ne

6. Přečtěte si, prosím, následující tvrzení. Považujete jej za pravdivé?

Zdravotnický pracovník má zákonnou povinnost poskytovat pacientovi minimální krátkou intervenci, pojme-li podezření na škodlivé užívání návykových látek, případně syndrom závislosti na návykové látce.

- Ano Ne

7. Setkal/a jste se během svého studia nebo zaškolování v rámci nástupu do současné pracovní pozice s uvedenými dotazníky?

- Ano
 Ne

Pokud ano, uveďte, prosím, v jaké fázi odborné přípravy – studium, kurz, zaškolování na pracovišti apod.

8. Používáte ve své ošetrovatelské praxi některý z uvedených dotazníků?

CAGE

Fagerströmův test závislosti na nikotinu

☐ Nikdy jsem ho nepoužil/a	☐ Nikdy jsem ho nepoužil/a
☐ Použil/a jsem ho jednou	☐ Použil/a jsem ho jednou
☐ Použil/a jsem ho občas	☐ Použil/a jsem ho občas
☐ Používám ho pravidelně	☐ Používám ho pravidelně

9. Pokud uvedené dotazníky ve své ošetrovatelské praxi nepoužíváte, uveďte, prosím, důvod pro každý dotazník zvlášť:

CAGE

Fagerströmův test závislosti na nikotinu

☐ Neznám ho	☐ Neznám ho
☐ Zním ho, ale nevím, jak ho použít	☐ Zním ho, ale nevím, jak ho použít
☐ Nedostatek času	☐ Nedostatek času
☐ Nemyslím si, že je to užitečné	☐ Nemyslím si, že je to užitečné
☐ Jiné – uveďte, prosím, jaké:	☐ Jiné – uveďte, prosím, jaké:

10. V případě, že se v rámci své ošetrovatelské praxe setkáte s pacientem s podezřením na zneužívání návykových látek, považujete se za kompetentní osobu, která by mu měla doporučit specializovanou službu?

- Ano
 Ne

Pokud ano, uveďte, prosím, o jaký konkrétní typ služby/pracoviště se jedná:

11. Považujete použití uvedených diagnostických nástrojů za užitečné pro odhalení škodlivého užívání návykových látek u pacienta?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

Uveďte, prosím, důvod:

12. Je ve standardech Vašeho pracoviště uvedeno doporučení využívat uvedené diagnostické nástroje?

- Ano
- Ne
- Nevím

13. Měl/a byste zájem dozvědět se více o možnostech využití základních screeningových dotazníků u pacientů s podezřením na škodlivé užívání a syndrom závislosti na legálních návykových látkách?

- Ano
- Ne

Uveďte, prosím, důvod:

14. Měl/a byste zájem dozvědět se více o možnostech minimální krátké intervence, kterou u těchto pacientů může provádět každý zdravotnický pracovník?

- Ano
- Ne

Uveďte, prosím, důvod:

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Tato část dotazníku obsahuje přiložené diagnostické nástroje/dotazníky CAGE a Fagerströmův test závislosti na nikotinu.

Dotazník CAGE - VZOR

1. Cítil jste někdy potřebu své pití snížit? (*Cut down*)
2. Jsou lidé ve vašem okolí podráždění a kritizují vaše pití? (*Annoyed*)
3. Měl jste někdy kvůli pití špatné pocity nebo pocity viny? (*Guilt*)
4. Pil jste někdy alkohol ihned po ránu, abyste se uklidnil nebo se zbavil kocoviny? (*Eye-opener*)

Délka administrace: cca 1 min

Vyhodnocení: cca 1 min

Každá otázka musí být zodpovězena. Každé odpovědi „ano“ je přidělen 1 bod. Rozmezí skóre je tedy od 0 do 4 bodů.

Skóre 1: Důkaz o ohrožení, potřeba další klinické zkoušky, pokládání doplňujících otázek na množství alkoholu, frekvenci pití alkoholu atd.

Skóre 2: Podezření, že by se o závislost mohlo jednat, potřeba další klinické zkoušky nebo doporučení ke specialistovi

Skóre 3 a více: Vysoká míra pravděpodobnosti, že je člověk na alkoholu závislý, doporučení návštěvy specialisty a léčby

Fagerströmův test závislosti na nikotinu – VZOR

1. Jak brzy po probuzení si zapálíte první cigaretu?

Do 5 min.	3 body
Za 6-30 min.	2 body
Za 31-60 min.	1 bod
Déle než po 60 min.	0 bodů

2. Je pro Vás obtížné nekouřit tam, kde to není dovoleno?

Ano	1 bod
Ne	0 bodů

3. Které cigarety byste se nejméně rád vzdal/a?

Té první po ránu	1 bod
Kterékoli jiné	0 bodů

4. Kolik cigaret denně kouříte?

10 nebo méně	0 bodů
11-20	1 bod
21-30	2 body

31 a více   3 body

5. Kouříte víc v prvních hodinách dne po probuzení než ve zbytku dne?

Ano   1 bod

Ne   0 bodů

6. Kouříte, i když jste nemocný/á tak, že strávíte většinu dne na lůžku?

Ano   1 bod

Ne   0 bodů

Po sečtení získaných bodů hodnotíme závislost na nikotinu takto

0-1 bod   žádná nebo nízká

2-4 body   nízká

5 bodů   střední

6-7 bodů   vysoká

8-10 bodů   velmi vysoká